

Sygn. akt: III U 126/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 czerwca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grażyna Załęska-Bartkowiak
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Emilia Olszewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 czerwca 2018 r. w O.

sprawy z odwołania I. D.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o prawo do emerytury rolniczej

na skutek odwołania I. D.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 23.01.2018r. **znak** (...) -1/20

orzeka:

oddala odwołanie.

Sygn. akt III U 126/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23.01.2018 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił I. D. prawa do emerytury rolniczej.

I. D. odwołał się od tej decyzji. Podniósł, że spełnia wszelkie warunki, aby uzyskać prawo do emerytury rolniczej. Wskazał, iż organ rentowy powinien zaliczyć mu cały okres od chwili przejęcia gospodarstwa rolnego w dniu 17.05.1985 r. do 31.03.2008 r.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania. Podniósł, że I. D. nie legitymuje się 25-letnim okresem podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, a zgromadził 23 lata, 10 miesięcy i 4 dni.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

I. D. urodził się dnia (...) Jego rodzice mieli gospodarstwo rolne w miejscowości C. i I. D. pracował w tym gospodarstwie po ukończeniu 16 roku życia, czyli od dnia 01.05.1968 r. do 07.06.1970 r. Okres ten ma zaliczony jako domownik rolnika przy ustalaniu prawa do emerytury rolniczej.

Następnie podjął zatrudnienie w Zakładzie (...) jako monter turbinowy. Pracował tam od 08.06.1970 r. do 24.08.1971 r.

Po tej dacie ma zaliczony przez KRUS okres od 25.08.1971 r. do 31.08.1971 r. jako domownik rolnika.

Od 01.09.1971 r. do 15.06.1972 r. I. D. wskazuje jako okres zatrudnienia w Przetwórni Skóry Wtórnej A. D. w miejscowości Z. w okolicach O..

Okres od 15.06.1972 r. do 30.06.1972 r. ma zaliczony do pracy w gospodarstwie rolnym rodziców.

Od 01.07.1972 r. do 14.05.1975 r. był zatrudniony w Kombinacie Budownictwa Miejskiego (...).

Okres od 15.05.1975 r. do 05.12.1976 r. ma zaliczony do pracy w gospodarstwie rolnym rodziców.

Po tym I. D. skoncentrował się na pracy poza rolnictwem. Od 06.12.1976 r. do 17.04.1978 r. pracował w (...) Fabryce (...) w O. M.. Od 18.04.1978 r. do 15.08.1979 r. w Przedsiębiorstwie (...). Od 18.08.1979 r. do 31.12.1983 r. w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w O.. Od 30.12.1983 r. do 30.04.1987 r. w Przedsiębiorstwie (...) w O., przy czym w okresie od 01.05.1986 r. do 30.04.1987 r. korzystał z urlopu bezpłatnego.

W tym czasie dnia 17.05.1985 r. I. D. został właścicielem gospodarstwa rolnego i od tej daty opłacał składki na ubezpieczenie społeczne rolników. Składkę tę opłacał w okresach: 17.05.1985r.-31.12.1996r. i 01.10.1999r.-31.03.2008r.

W okresie 30.06.1996 r. - 30.09.1999 r. I. D. otrzymywał rentę rolniczą. Następnie prawo do renty rolniczej otrzymał od 01.12.2007 r. i renta ta przysługuje mu na stałe. W okresie uzyskania prawa do renty I. D. nie opłacał składek na ubezpieczenie emerytalno-rentowe.

I. D. ma ustalony kapitał początkowy. W konsekwencji decyzją ZUS z dnia 24.11.2017 r. otrzymał prawo do emerytury kapitałowej, począwszy od dnia 01.10.2017 r.

Prawo do wypłaty renty rolniczej zostało mu zawieszona z uwagi na fakt pobierania emerytury kapitałowej jako świadczenia korzystniejszego.

W dniu 17.01.2018 r. I. D. złożył wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury rolniczej. Organ rentowy zaskarżoną decyzją odmówił mu tego prawa. Ustalił bowiem, że I. D. zgromadził 23 lata, 10 miesięcy i 4 dni okresów podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, zamiast wymaganych 25 lat. Organ rentowy zaliczył następujące okresy pracy w gospodarstwie rolnym rodziców odwołującego: 01.05.1968 r. - 07.06.1970 r., 25.08.1971 r. - 31.08.1971 r., 15.06.1972 r. - 30.06.1972 r., 15.05.1975 r. - 05.12.1976 r. Nadto zaliczył pracę we własnym gospodarstwie w okresach: 17.05.1985 r. - 31.12.1996 r. i 01.10.1999 r. - 31.03.2008 r.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o:

dokumenty znajdujące się w aktach rentowych ZUS dołączone do sprawy IIIU 1022/17 i KRUS dołączonych do sprawy IIIU 87/18.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 19 ustawy z dnia 20.12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn.Dz.U. z 2017r., poz.2336 ze zm.) - emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący wówczas dla mężczyzn 65 lat;

- podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem art. 20.

Zaskarżoną decyzją odmówiono I. D. prawa do emerytury rolniczej, gdyż nie zgromadził on 25 lat okresów podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu. Dlatego była to kwestia, od której zależało rozstrzygnięcie w przedmiotowej sprawie. Wprawdzie w odwołaniu I. D. koncentrował się na wykazywaniu, że dodatkowo powinien być mu zaliczony okres, w którym pobierał rentę rolniczą, jednak Sąd dokonał analizy wszystkich możliwych do zaliczenia okresów.

W myśl art. 20, do którego odsyła art. 19 ww. ustawy, do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 zalicza się okresy:

- 1) podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990;
- 2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16. roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r.;
- 3) od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi.

Przy czym okresów tych nie zalicza się do okresów ubezpieczenia, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty na podstawie odrębnych przepisów. Nadto osobom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. nie zalicza się okresów, o których mowa w art. 20 ust. 1 pkt 3 ustawy. Ograniczenie to dotyczy zatem odwołującego.

W oparciu o art. 20 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy organ rentowy zaliczył odwołującemu okresy pracy w gospodarstwie rolnym rodziców mieszczące się w przedziale czasowym od 1968-1976. Nie zaliczył mu jedynie okresów, w których odwołujący zatrudniony był poza rolnictwem. Okresy te nie podlegają zaliczeniu, gdyż w myśl art. 20 ust. 1 pkt 3 w zw. z ust. 3 – osobom urodzonym po 31.12.1948 r. nie zalicza się okresów wykonywania pracy zawodowej.

Sąd analizował również, czy istnieje możliwość zaliczenia okresów, w których odwołujący wykonywał pracę zawodową równocześnie jako pracę w gospodarstwie rolnym w charakterze domownika rolnika, o którym to okresie mowa w art. 20 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy. Do dnia 31.12.1982 r. nie było przepisów definiujących domownika rolnika ani obejmujących go ubezpieczeniem rolniczym, dlatego zdaniem Sądu należałoby zastosować przepisy najbliższe temu okresowi tj. przepisy ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (t.j. Dz.U. z 1989 r. Nr 24). Według art. 2 pkt 2 tej ustawy za domownika uważa się członków rodziny rolnika i inne osoby pracujące w gospodarstwie rolnym, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem, ukończyły 16 lat, nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów, a ponadto praca w gospodarstwie rolnym stanowi ich główne źródło utrzymania.

Odwołujący podlegał wówczas innemu ubezpieczeniu społecznemu w związku z wykonywaniem zatrudnienia. W okresach, gdy mieszkał z rodzicami, prace wykonywane w gospodarstwie rolnym w ramach pomocy rodzicom nie stanowiły jego głównego źródła utrzymania. Nadto skoro wówczas odwołujący wykonywał pracę poza rolnictwem w pełnym wymiarze czasu pracy i często była to praca w znacznym oddaleniu od jego rodzinnego domu, to oczywistym jest, że nie mógł pracować w gospodarstwie rodziców stale w wymiarze umożliwiającym zaliczenie mu tego okresu jako pracy w gospodarstwie. Nie posiadał bowiem statusu domownika rolnika.

Sąd podziela pogląd, że pozostawanie w stosunku pracy i podleganie z tego tytułu ubezpieczeniu społecznemu wyłącza możliwość zaliczenia równoległego okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców do rolniczego stażu ubezpieczeniowego (tak. wyrok SA w Krakowie z dnia 31 lipca 2013 r., sygn. akt III AUa 1513/12, wyrok SA w Lublinie z dnia 09.02.2017 r., III AUa 918/16).

Oznacza to dla odwołującego, że te okresy, które zostały uwzględnione przez ZUS przy ustalaniu emerytury kapitałowej, nie mogą być zaliczone do stażu, od którego zależy prawo do emerytury rolniczej.

Przy czym Sąd miał na uwadze, że ZUS przy obliczaniu odwołującemu kapitału początkowego nie uwzględnił mu okresów od 08.06.1970 r. do 24.08.1971 r. (1 rok, 2 miesiące i 16 dni) i od 01.09.1971 r. do 15.06.1972 r. (9 miesięcy i 15 dni). Okresy te nie są także zaliczone przez KRUS. Jednakże odwołujący w sprawie toczącej się przed tutejszym Sądem pod sygn.akt IIIU 1022/17 wykazuje, że w obu okresach pozostawał w zatrudnieniu, gdyż wnosi o zaliczenie tych okresów do kapitału początkowego. Na okoliczność świadczenia tych prac złożył świadectwo pracy za okres od 08.06.1970 r. do 24.08.1971 r., które ZUS uznał za dotknięte brakami formalnymi. W aktach sądowych znajdują się także akta osobowe dotyczące tego zatrudnienia. Wydaje się zatem, że odwołujący ma duże szanse na wykazanie tego zatrudnienia. Natomiast za okres od 01.09.1971 r. do 15.06.1972 r. złożył zaświadczenie, z którego wynika, że pracował w miejscowości Z. koło O. (k.18 akt kapitałowych). Jest to miejscowość pozostająca w znacznym oddaleniu od gospodarstwa rodziców, co uniemożliwia jednoczesną pracę w tym gospodarstwie, a odwołujący nie był wówczas domownikiem rolnika.

Wobec powyższego zdaniem Sądu brak jest także możliwości zaliczenia wskazanych powyżej okresów, niezależnie od rozstrzygnięcia, które zapadnie w sprawie IIIU 1022/17.

Pozostałe okresy pracy zawodowej ZUS uznał odwołującemu przy obliczaniu kapitału początkowego i uwzględnił w wysokości emerytury kapitałowej, zatem nie mogą one jednocześnie być zaliczone z tytułu pracy w gospodarstwie rolnym. Analiza kariery zawodowej I. D. wskazuje, że przed przekazaniem mu gospodarstwa rolnego w 1985 r., koncentrował się na pracy zawodowej. W latach 1970-1987 zgromadził ponad 12 lat okresów składkowych, a w sprawie IIIU 1022/17 wykazuje kolejne okresy. Sytuacja uległa zmianie dopiero po przekazaniu mu gospodarstwa rolnego w 1985 r., gdy skoncentrował się już jedynie na pracy w gospodarstwie rolnym.

Odnosić należy, że od dnia 01.01.1983 r. uległy zmianie przepisy stanowiące podstawę do zaliczenia danego okresu do ubezpieczenia społecznego rolników. Wówczas bowiem wszedł w życie art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin, nakładający do dnia 31.12.1988 r. obowiązek podwójnego płacenia składek za domownika rolnika, który był jednocześnie pracownikiem. Oznacza to, że w tym przedziale czasowym ustawodawca nie tylko dozwalał, ale wręcz nakazywał podleganie obu ubezpieczeniom przez pracownika, który jednocześnie spełniał przesłanki podlegania ubezpieczeniu rolniczemu. Natomiast po tej dacie (01.01.1989 r.) w myśl znowelizowanego art. 3 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy – ubezpieczeniu nie podlegały osoby, będące pracownikami zatrudnionymi w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa wymiaru obowiązującego w danym zawodzie albo objęte innymi przepisami o ubezpieczeniu społecznym lub o zaopatrzeniu emerytalnym.

W kontekście tego przepisu odwołujący spełnił warunki do objęcia go rolniczym ubezpieczeniem emerytalno-rentowym od dnia 17.05.1985 r. do dnia 31.12.1989 r. Wówczas odwołujący był właścicielem gospodarstwa rolnego o powierzchni przekraczającej 1 ha przeliczeniowy i opłacał od tej daty składki na ubezpieczenie społeczne rolników. Przypomnienie tej regulacji jest o tyle istotne, że w tym okresie odwołujący pracował jednocześnie w Przedsiębiorstwie (...) w O. od 30.12.1983 r. do 30.04.1987 r. Ponieważ odwołujący jednocześnie opłacał składki na ubezpieczenie rolników od 17.05.1985 r. – od tej daty okres ten podlega podwójnemu zaliczeniu: w ZUS i w KRUS. Dlatego prawidłowo rolniczy organ rentowy zaliczył mu ten okres do stażu uprawniającego do emerytury rolniczej.

Prawidłowo także Prezes KRUS zaliczył odwołującemu z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników okres od 01.01.1989 r. do 31.12.1996 r. i od 01.10.1999 r. do 31.03.2008 r. W tych okresach odwołujący opłacał składki na rolnicze ubezpieczenie emerytalno-rentowe. Nie podlegał wówczas innemu ubezpieczeniu społecznemu. Przerwa pomiędzy tymi okresami wynika z faktu, że odwołujący pobierał wówczas rentę rolniczą.

W odwołaniu I. D. wskazuje, że winien być mu zaliczony do stażu, od którego uzależnione jest przyznanie prawa do emerytury rolniczej, cały okres od 17.05.1985 r. do 31.03.2008 r. Jego zdaniem organ rentowy nie powinien bowiem wyłączać okresu od 01.01.1997 r. do 30.09.1999 r. Stanowisko odwołującego pozostaje w opozycji do regulujących tę

kwestię przepisów. Od dnia 01.01.1997 r. wszedł w życie art. 3a ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zgodnie z jego pierwotnym brzmieniem - jeżeli złożony został wniosek o rentę lub emeryturę, obowiązek ubezpieczenia ustaje z końcem kwartału, w którym wydana została decyzja o przyznaniu świadczenia, jednak nie wcześniej niż z końcem kwartału, w którym ubezpieczony nabył to prawo. Wprowadzająca ten przepis ustawa z 12.09.1996 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. Nr 124, poz. 585) nie zawierała żadnych przepisów intertemporalnych, zatem należało stosować regulacje wprowadzone tą ustawą od dnia wejścia jej w życie. Dlatego prawidłowo organ rentowy wyłączył I. D. z ubezpieczenia od 01.01.1997 r., czyli od dnia wejścia w życie tego przepisu przez okres pobierania renty tj. do dnia 30.09.1999 r., a następnie od dnia 01.04.2008 r.

Brak jest podstaw prawnych do zaliczenia okresów pobierania renty. W myśl art. 19 ust. 1 powoływanej ustawy – do stażu, od którego zależy prawo do emerytury rolniczej, zalicza się tylko okresy podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu. Tymczasem w myśl przywoływanego powyżej art. 3a ust. 4 tej ustawy – z chwilą określoną w tym przepisie ustaje obowiązek ubezpieczenia. Tymczasem art. 19 ww. ustawy stanowi o konieczności podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu. Tym samym brak jest podstaw do zaliczenia tego okresu przy obliczaniu stażu niezbędnego do uzyskania prawa do emerytury rolniczej. Okres pobierania renty traktowany jest jako przerwa w podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników (tak wyrok SN z dnia 14.12.2005 r., III UK 129/05, wyrok SN z 18.02.2003 r. II UK 147/02).

Z tych wszystkich względów Sąd uznał, że brak jest możliwości wzbogacenia stażu, od którego zależy prawo I. D. do emerytury rolniczej. Prezes KRUS zaliczył wszystkie okresy, które podlegały zaliczeniu. Tym samym odwołujący zgromadził jedynie 23 lata, 10 miesięcy i 4 dni zamiast wymaganych 25 lat. Ustawodawca dozwala oczywiście na jednoczesne pobieranie emerytury z ZUS i z KRUS, jednak uwarunkowane jest to spełnieniem przesłanek do uzyskania obu świadczeń. Odwołujący nie wykazał, aby spełnił warunki do uzyskania emerytury rolniczej. Wobec powyższego jego odwołanie zostało oddalone.

Z tych względów, Sąd Okręgowy na mocy **art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.** oddalił odwołanie.